

LIBERALIZIMI I VIZAVE ME KOSOVËN UDHËRRËFYES

KORNIZA E PËRGJITHSHME

Si pjesë e agjendës së Selanikut, të deklaruar më 16 qershor 2003,² Bashkimi Evropian dha një zotim politik që të liberalizojë regjimin afatshkurtër të vizave për Ballkanin Perëndimor. Më 10 dhjetor 2007, Këshilli konfirmoi zotimin ndaj agjendës së Selanikut dhe ftoi Komisionin që të shqyrtojë më tej mundësitë për promovimin e kontakteve ndërmjet njerëzve me Ballkanin Perëndimor. Më 28 janar 2008, Këshilli mirëpriti qëllimin e Komisionit për të filluar dialogun për viza me të gjitha vendet e rajonit dhe shprehu gatishmërinë e tij për ta shqyrtuar më tej këtë çështje, me synimin që të përcaktojë udhërrëfyes të hollësishëm duke caktuar standarde të qarta për t'u përmbushur nga të gjitha vendet e rajonit në mënyrë që gradualisht të përparojnë drejt liberalizimit të vizave. Më 7 dhe 8 dhjetor 2009, Këshilli theksoi se, pasi tëpërmbushen të gjitha kushtet, edhe Kosova duhet të përfitojë nga perspektiva e liberalizimit të mundshëm të vizave dhe ftoi Komisionin të lëvizë me një qasje të strukturuar për të sjellë qytetarët e Kosovës më afër BE-së.

Më 14 dhjetor 2010, Këshilli konfirmoi se pas plotësimit të të gjitha kushteve Kosova do të përfitojë nga perspektiva e liberalizimit të mundshëm të vizave; vlerësoi progresin e arritur në fushën e ripranimit dhe riintegritimit; dhe konsideroi qëllimin e Komisionit për të filluar dialogun për liberalizimin e vizave pas përmbushjes së të gjitha kushteve, dhe, qëllimin e Komisionit për ta komunikuar vlerësimin e tij para Këshillit lidhur me përmbushjen e kushteve të tilla, para fillimit të këtij dialogu

Me 5 dhjetor 2011, Këshilli konfirmoi se Kosova do të përfitonte nga perspektiva e liberalizimit të mundshëm të vizave pas përmbushjes së të gjitha kushteve dhe pa paragjykim ndaj qëndrimit të shteteve anëtare rreth statusit.⁷ Duke pasur parasysh progresin e Kosovës për sa i përket ripranimit dhe riintegritimit, Këshilli mirëpriti qëllimin e Komisionit të realizojë pikat në vijim:

1. Të fillojë dialogun për viza me Kosovën, pa paragjykim ndaj qëndrimit të shteteve anëtare për statusin, nëse të gjitha kushtet plotësohen në mënyrë efektive;
2. Të ndërlihdh në mënyrë të plotë Këshillin dhe shtetet anëtare në secilin hap të dialogut;
3. Të paraqes raporte të rregullta mbi progresin e Kosovës në miratimin dhe zbatimin e reformave përkatëse, duke u bazuar edhe në raportet e ekspertëve të shteteve anëtare në terren.

Përfundimisht, Këshilli për Drejtësi dhe Punë të Brendshme, me 13 dhjetor 2011 shqyrtoi gjendjen e progresit të Kosovës në fushën e ripranimit dhe riintegritimit.

Komisioni gjithmonë ka insistuar që të ketë progres të kënaqshëm në fushën e ripranimit dhe riintegritimit, si elemente të domosdoshme që duhet të arrihen para fillimit të dialogut për liberalizimin e vizave me Kosovën. Me zbatimin e reformave në vitin 2011, Kosova ka arritur progres të kënaqshëm në vendosjen e një kornize funksionale të politikave për riintegrimin e të kthyerve në Kosovë, sikurse ka bërë tashmë në rastin e ripranimit.

Komisioni do të vazhdojë të monitorojë dhe vlerësojë, nëpërmes raporteve të rregullta, progresin e Kosovës në zhvillimin e kornizës së ripranimit dhe riintegritimit efektiv të të kthyerve. Si rrjedhojë e këtyre zhvillimeve, dhe, duke pasur parasysh kërkesat/kushtet e Këshillit të shprehura nëpërmes konkluzioneve të ndryshme të tij, e, po ashtu, si rezultat e një numri të misioneve të ekspertëve dhe takimeve të mbajtura gjatë viteve të fundit për të verifikuar përmbushjen e kushteve lidhur me ripranimin dhe riintegritimin e të kthyerve, më 19 janar 2012 Komisioni filloi dialogun për viza me Kosovën.

Në kuadër të dialogut për viza, Kosovës i kërkohet që fillimisht të miratojë ose ndryshojë legjislacionin e përcaktuar në këtë udhërrëfyes në pajtueshmëri me *acquis* e BE-së. Kosova pastaj duhet të zbatojë plotësisht këtë legjislacion dhe të gjitha masat tjera të specifikuara në këtë dokument.

Konsultim i përforcuar

Komisioni do të përfshijë në mënyrë të plotë Këshillin dhe shtetet anëtare në secilin hap të dialogut nëpërmes konsultimit të përforcuar. Kjo do të përfshijë si në vijim:

1. Përfshirjen e plotë të Këshillit dhe shteteve anëtare në zhvillimin dhe, nëse është nevoja, ndryshimin e këtij udhërrëfyesi;

2. Pjesëmarrjen e plotë të ekspertëve të shteteve anëtare në vlerësimin e progresit të Kosovës në përmbushjen e kushteve të përcaktuara në këtë udhërrëfyes;
3. Shfrytëzimin ekspertizës së EUROPOL-it, EUROJUST-it, FRONTEX-it, EASOs, si dhe EULEX-it, në vlerësimin e progresit të Kosovës në përmbushjen e këtyre kushteve.

Monitorimi dhe raportimi

Komisioni do të prezantojë raporte të rregullta para Këshillit dhe shteteve anëtare, si dhe Parlamentit Evropian, duke paraqitur në hollësi vlerësimin e përmbushjes nga Kosova të parakushteve të parapara me këtë udhërrëfyes. Këto raporte do të adresojnë parakushtet e ndërlidhura me ripranimin dhe riintegrimin (Seksioni I) dhe blloqe të ndryshme të dialogut të vizave (Seksioni II).

Këto raporte do të bazohen në këto burime: informatat e siguruar nga Kosova; misionet vlerësuese të ndërmarra nga ekspertët e Komisionit dhe shteteve anëtare për vlerësimin e progresit të Kosovës në blloqe të ndryshme të dialogut për viza; si dhe, të dhënat e ofruara nga EUROPOL, EUROJUST, FRONTEX, EASO, dhe EULEX.

Raportet e rregullta të Komisionit do të vlerësojnë aspektet në vijim:

1. Arritjet e Kosovës në miratimin ose ndryshimin e legjislacionit në pajtueshmëri me *acquis* të BE-së, të përcaktuar në këtë udhërrëfyes;
2. Arritjet e Kosovës në zbatimin e legjislacionit dhe të gjitha masave tjera të vendosura në këtë udhërrëfyes, dhe
3. Ndikimet e pritura migruese dhe të sigurisë nga liberalizimi i regjimit të vizave me Kosovën.

Në bazë të këtyre raporteve të rregullta dhe dokumentet e punës të stafit të Komisionit për monitorimin e post-liberalizimit të vizave për vendet e Ballkanit Perëndimor, Këshilli për Drejtësi dhe Punë të Brendshme mund të shqyrtojë mbajtjen e diskutimeve, në fund të secilit gjashtëmuaj, lidhur me progresin e këtij dialogu. Komisioni do t'i merr me konsideratë të lartë konkluzionet politike të diskutimeve në Këshill.

Diskutimet në Këshill do të adresojnë aspektet në vijim:

1. Arritjet e Kosovës në miratimin ose ndryshimin e legjislacionit të përcaktuar në këtë udhërrëfyes në harmoni me *acquis* të BE-së;
2. Arritjet e Kosovës në zbatimin e legjislacionit dhe të gjitha masave tjera të vendosura në këtë udhërrëfyes; dhe
3. Ndikimet e pritura migruese dhe të sigurisë të liberalizimit të regjimit të vizave me Kosovën.

Komisioni gjithashtu do të informojë Parlamentin Evropian, së paku një herë në vit, lidhur me progresin e dialogut për viza.

Qëndrimi mbi statusin

Dialogu për viza do të drejtohet pa paragjykim ndaj qëndrimit të shteteve anëtare për statusin. Kosova duhet të bëjë përpjekje të përmbush kushtet e përcaktuara me këtë udhërrëfyes në lidhje me të gjitha shtetet anëtare. Në rastet ku është e nevojshme dhe/ose e aplikueshme, Kosova duhet të shfrytëzoj kanalet e duhura.

Elementet në vijim duhet të merren parasysh me rastin e vendosjes së metodologjisë për procesin e liberalizimit të vizave me Kosovën:

- Perspektiva Evropiane e Ballkanit Perëndimor, pjesë e së cilës është edhe Kosova
- Zotimi politik i dhënë nga Bashkimi Evropian, si pjesë e agjendës së Selanikut, për të liberalizuar regjimin afatshkurtër të vizave për Ballkanin Perëndimor, që është konfirmuar në nivelet politike nga një numër i konkluzioneve të Këshillit që nga viti 2003;
- Konfirmimi i Këshillit se Kosova gjithashtu do të përfitojë nga perspektiva e liberalizimit të mundshëm të vizave, pas përmbushjes të të gjitha kushteve dhe pa paragjykim ndaj qëndrimit të shteteve anëtare për statusin;
- Mundësia që qytetarët e BE-së të udhëtojnë në Kosovë pa viza.

Duke pasur parasysh gamën e gjerë të çështjeve që janë të ndërlidhura me liberalizimin e vizave dhe nevojën për krijimin e një konteksti të sigurt në mënyrë adekuate për udhëtim pa viza, ky udhërrëfyes ka për qëllim të identifikojë legjislacionin dhe të gjitha masat tjera që Kosova duhet t'i miratojë dhe zbatojë, si dhe, kushtet që duhet të përmbushen në periudhën afatshkurtër për avancimin drejt liberalizimit të vizave. Dialogu për liberalizimin e vizave do të adresojë katër grupe

të çështjeve, si: siguria e dokumenteve; menaxhimi i kufirit/kufirit administrativ dhe migracionit; siguria dhe rendi publik; dhe të drejtat themelore lidhur me lirinë e lëvizjes. Ky dialog do të përshtatet për t'i mundësuar Kosovës të fokusojë përpjekjet për reforma dhe të plotësojë parakushtet e BE-së. Shpejtësia e lëvizjes drejt liberalizimit të vizave do të varet nga arritjet e Kosovës në miratimin dhe zbatimin e masave dhe përmbushjen e kushteve të përcaktuara në këtë udhërrëfyes.

Dialogu për liberalizimin e vizave, si pjesë e politikës së përgjithshme të BE-së për Ballkanin Perëndimor, do të realizohet në kuadër të Dialogut për Procesin e Stabilizim-Asociimit. Kjo do të kryhet nga zyrtarë të lartë të cilët mund të vendosin për organizimin e takimeve teknike të nivelit të ekspertëve për çështje specifike.

Progresi i arritur për çështjet e mbuluara nga dialogu për liberalizimin e vizave do të raportohet në kuadër të Dialogut për Procesin e Stabilizim-Asociimit.

Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit (EULEX) në pajtim me mandatin që ka, do të ketë një rol të rëndësishëm në monitorimin, mentorimin dhe këshillimin e institucioneve të Kosovës për miratimin dhe zbatimin e reformave dhe përmbushjen e kërkesave të caktuara në këtë udhërrëfyes. Bashkëpunimi efektiv i autoriteteve të Kosovës me EULEX-in, përfshirë edhe përmbushja e mandatit të tij ekzekutiv, do të jetë thelbësor.

Me përmbushjen e të gjitha kushteve të përcaktuara në këtë udhërrëfyes, Komisioni do të paraqes një propozim para Parlamentit Evropian dhe Këshillit për heqjen e obligimit për viza për qytetarët e Kosovës, përmes një plotësim-ndryshimi të Rregullores së Këshillit (EC) 539/2001. Pa paragjykim ndaj qëndrimeve të shteteve anëtare për statusin në kohën e propozimit, Komisioni mund të shqyrtojë propozimin për të transferuar Kosovën nga Pjesa 2 e Aneksit I në pjesën e përkatëse të Aneksit II të kësaj Rregulloreje. Ky propozim do të mbulojë vetëm bartësit e dokumenteve biometrike të udhëtimit. Në pajtim me nenin 77(2)(a) të Traktatit mbi funksionimin e Bashkimit Evropian, Parlamenti Evropian dhe Këshilli vendosin në pajtim me procedurat e zakonshme legjislative.

UDHËRRËFYESI DREJT NJË REGJIMI PA VIZA ME KOSOVËN

I. Kushtet lidhur me ripranimin dhe riintegrimin

Ripranimi

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të vazhdojë zbatimin e legjislacionit vendor për fushën e ripranimit;
- Të vazhdojë zbatimin e marrëveshjeve ekzistuese për ripranim dhe, sipas nevojës, të nënshkruajë marrëveshje të reja për ripranim;
- Të sigurojë procedura të shpejta dhe efektive për identifikimin dhe kthimin e qytetarëve të Kosovës, shtetasve të vendeve të treta dhe personave pa shtetësi të cilët nuk i plotësojnë, ose nuk i plotësojnë tash e tutje kushtet për hyrje, prezencë, ose qëndrim në territoret e një nga shteteve anëtare dhe të lehtësojë kalimin/transitin e personave në frymë të bashkëpunimit;
- Të sigurojë që procedurat e ripranimit, të kryera përmes kanaleve përkatëse, funksionojnë në lidhje me të gjitha shtetet anëtare;
- Të fuqizojë kapacitetet e autoriteteve kompetente për procedimin e aplikacioneve për ripranim dhe të ulët numri i kërkesave të pazgjidhura për ripranim;
- Të sigurojë që aplikacionet për ripranim të procedohen në pajtim me rregullat vendore për mbrojtje të të dhënave;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për ripranim tek autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian dhe EULEX-it.

Riintegrimi

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të miratojë dhe zbatojë masat për përcaktimin e roleve dhe përgjegjësi të autoriteteve kompetente për riintegrim, procedurat për aplikim dhe vendimmarrje dhe të drejtat dhe obligimet e përfituesve në kuadër të programit të riintegrimin;
- Të zbatojë strategjinë dhe planin e veprimit për riintegrim, me theks të veçantë mbi raportimin dhe monitorimin, disbursimin dhe decentralizimin e Fondit të Riintegrimin; dhe shtimin e qasjes së të kthyerve, posaçërisht atyre nga minoritetet Rom, Ashkali dhe Egjiptas në punësim, trajnime profesionale dhe edukim.
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për riintegrimin e të kthyerve, te autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian dhe EULEX-it.

II. Kushtet lidhur me sigurinë e dokumenteve; menaxhimin e kufirit/kufirit administrativ; rendit dhe sigurisë publike; dhe të drejtat themelore për sa i përket lirisë së lëvizjes

BLLOKU 1: Siguria e dokumenteve

Dokumentet personale të udhëtimit, letërnjoftimet dhe dokumentet sekondare

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të lëshojë dokumente personale biometrike të udhëtimit të lexueshme nga makina (kompjuteri) në pajtueshmëri me standardet e Organizatës Ndërkombëtare të Aviacionit Civil (ONAC) dhe standardet e BE-së për shenjat e sigurisë dhe të dhënat biometrike në dokumentet e udhëtimit¹⁰ dhe të bëhen përpjekje për të gjetur mënyra të mundshme të bashkëpunimit, nëpërmes kanaleve përkatëse, me platformën e njohur si Public Key Infrastructure të ONAC-it, ;
- Të miratojë dhe zbatojë masa për garantimin e integritetit dhe sigurisë të procesit të gjendjes civile dhe regjistrimit civil, duke përfshirë edhe integrimin dhe lidhjen e bazave të të dhënave përkatëse dhe verifikimin e të dhënave të skanuara kundrejt bazës së të dhënave të gjendjes civile, duke i kushtuar vëmendje të veçantë ndryshimit të të dhënave personale themelore të individëve;
- Të miratojë dhe zbatojë masa që garantojnë integritetin dhe sigurinë e procesit të aplikimit për dokumente, lëshimit dhe shpërndarjes, posaçërisht sa i përket dokumenteve personale të udhëtimit dhe letërnjoftimit, duke përfshirë letërnjoftimet biometrike;
- Të miratojë dhe zbatojë masa që garantojnë integritetin dhe sigurinë e dokumenteve sekondare, posaçërisht certifikatave të gjendjes civile, dhe letërnjoftimeve, duke përfshirë letërnjoftimet biometrike; përcaktimi dhe zbatimi i procedurave strikte për lëshimin e tyre;
- Të raportojë nëpërmes kanaleve përkatëse në bazën e të dhënave të Interpolit LASP, lidhur me dokumentet personale të udhëtimit të vjedhura ose të humbura;
- Të fuqizojë kapacitetet e agjencisë së regjistrimit civil për kryerjen e detyrave të saj;

- Të mbajë programe trajnuese lidhur me kundër korrupsionin dhe vendosjen e një kodi të etikës për zyrtarët e përfshirë në procesin e regjistrimit civil, aplikimit për dokumente dhe shpërndarjes;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme mbi numrin e lëshuar të dokumenteve personale të udhëtimit dhe letërnjoftimeve, përfshirë letërnjoftimet tek autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian, dhe EULEX-it

BLLOKU 2: Menaxhimi i Kufirit/kufirit administrative dhe migracionit

Menaxhimi i kufirit/kufirit administrativ

Në bashkëpunim me EULEX-in dhe KFOR-in, Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të harmonizojë me *acquis* të BE-së11 dhe të zbatojë legjislacionin mbi menaxhimin e integruar të kufirit/kufirit administrativ (MIK), përfshirë dispozitat e reja ligjore lidhur me bashkëpunimin ndër-institucional ndërmjet autoriteteve kompetente të përfshira në MIK;
- Të zbatojë marrëveshjet ekzistuese bilaterale në fushën e menaxhimit të kufirit/kufirit administrativ, dhe nëse është e nevojshme, të nënshkruaj marrëveshje të reja për menaxhimin e kufirit/kufirit administrativ;
- Të zbatojë në mënyrë të koordinuar me palën tjetër, Protokollin Teknik për zbatimin e konkluzioneve të arritura për MIK të dialogut të 2 dhjetorit 2011;
- Të bëjë përpjekje për përfundimin e demarkacionit të kufirit/kufirit administrativ me Malin e Zi, në mënyrë të koordinuar me palën tjetër;
- Të miratojë dhe zbatojë strategjinë e re për MIK dhe planin e veprimit;12
- Të përmirësojë kontrollin e kufirit/kufirit administrativ (ndalimet dhe vëzhgimet) në dhe ndërmjet pikave të kalimit të kufirit/kufirit administrativ, me theks të veçantë nëpërmes rritjes së analizës së rreziqeve dhe inteligjencës kriminale, për të siguruar kontrollin e një personi, veturave dhe mallrave që kalojnë kufirin/kufirin administrativ dhe vëzhgim efektiv ndërmjet të gjitha pikave kufitare/kufirit administrativ;
- Aty ku është e mundur, të ndërtohen pika të përbashkëta të kalimit të kufirit/kufirit administrativ për kontroll dhe vëzhgim të koordinuar të personave, veturave dhe mallrave që kalojnë kufirin/kufirin administrativ, përfshirë përmes njësive statike dhe mobile dhe operacioneve të koordinuara të monitorimit dhe patrullimit;
- Të rritet parandalimi, zbulimi dhe hetimi i krimeve të rënda ndërkufitare, posaçërisht trafikimi i qenieve njerëzore, lehtësimi i migracionit të parregullt, trafikimi i narkotikëve dhe prekursorëve, trafikimit i armëve dhe krimeve të kryera nga grupe endacake kriminale, përmes shkëmbimit të informacioneve të nevojshme strategjike dhe operative dhe inteligjencës kriminale me autoritetet kompetente të zbatimit të ligjit të shteteve anëtare dhe vendeve të treta, në pajtim me rregullat vendore të mbrojtjes së të dhënave dhe përmes kanaleve përkatëse;
- Të fuqizohen kapacitetet e qendrës koordinuese vendore për koordinimin e bashkëpunimit operacional ndërmjet autoriteteve vendore të përfshira në MIK, duke përfshirë vëzhgimin e kufirit;
- Në bazë të dispozitave të reja ligjore, të shtojë bashkëpunimin ndër-institucional ndërmjet të gjitha autoriteteve kompetente të përfshira në MIK dhe të fuqizojë kapacitetet e tyre për kryerjen e detyrave të tyre në mënyrë efektive dhe të pavarur;
- Në pajtim me rregullat vendore për mbrojtjen e të dhënave personale, të përmirësojë qasjen e të gjitha autoriteteve kompetente të përfshira në MIK në sistemin ekzistues të menaxhimit të kufirit/kufirit administrativ dhe të dhënat e proceduara nga qendrat nacionale koordinuese;
- Të mbajë e programe trajnuese në fushën e kundër korrupsionit dhe luftimit të krimit të organizuar dhe të vendosë një kod të etikës për zyrtarët e përfshirë në MIK;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme lidhur me masat e kontrollit të kufirit/kufirit administrativ, duke përfshirë numrin e koordinuar të monitorimit dhe operacioneve patrulluese, tek autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian dhe EULEX-it;
- Të hulumtojë modalitetet e bashkëpunimit me FRONTEX.

Përgjegjësitë e transportuesve

Kosova duhet t'i përmbushë këto kushte:

- Të miratojë dhe zbatojë masa që përcaktojnë përgjegjësitë ligjore të transportuesve, përfshirë dënimet financiare, për kthimin e shtetasve të vendeve të treta të cilët nuk i plotësojnë kushtet për hyrje në Kosovë.

Menaxhimi i migracionit

Kosova duhet të përmbushë këto kushte:

- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin për migracionin legal në pajtueshmëri me *acquis* e BE-së;13
- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin mbi migracionin e parregullt në pajtueshmëri me *acquis* të BE-së14
- Të zbatojë strategjinë dhe planin e veprimit për migracion; të bëjë rishikimin e këtyre dokumenteve, nëse është e nevojshme të sigurohet veprim efektiv; dhe të caktohen tregues të qartë për matjen e performancës në këtë fushë;
- Të zhvillojë bazën e të dhënave për migracion dhe të sigurojë qasje për të gjitha autoritetet e përfshira në menaxhimin e migracionit, në pajtim me rregullat vendore të mbrojtjes së të dhënave;
- Të krijojë dhe aplikojë një mekanizëm për monitorimin e lëvizjeve së migracionit; të përcaktojë një profil të rregullt-të përditësuar të migracionit për Kosovën, me të dhëna lidhur me migracionin legal dhe të parregullt; dhe, të krijojë një autoritet publik përgjegjës për grumbullimin dhe analizimin e të dhënave mbi ofrimin dhe lëvizjet e migracionit;
- Të definojë dhe aplikojë një metodologji për zbulime brenda vendit dhe përmirësoj kapacitetet e autoriteteve kompetente në parandalimin, zbulimin dhe hetimin e trafikimit me qenie njerëzore dhe lehtësimin e migracionit të parregullt;
- - Të vendosë një procedurë të përshtatshme për dëbimin dhe largimin efektiv nga Kosova të shtetasve të vendeve të treta me qëndrim ilegal;
- - Të mbaj programeve trajnuese lidhur me kundër-korrupsionin dhe të vendos një kod të etikës për zyrtarët e përfshirë në politikën e migracionit; - Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për ofrimin dhe lëvizjet e migracionit legal dhe të parregullt te autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian, dhe EULEX-it;
- Të shqyrtojë mënyrat e bashkëpunimit me iniciativat rajonale për migracionin, azilin dhe refugjatët.

Azili

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të harmonizojë me *acquis* të BE-së15 dhe të zbatojë legjislacionin mbi azilin;
- Të fuqizojë kapacitetet e autoriteteve kompetente në përmbushjen e detyrave të tyre, në veçanti sa i përket kushteve të pranimit dhe procedurave të azilit;
- Të përmirësojë kushtet ekzistuese materiale, dokumentacionin dhe shërbimet tjera publike në dispozicion për azilkërkues, duke përfshirë personat me nevoja të veçanta;
- Të garantojë pavarësinë dhe ngritjen e kapaciteteve të autoriteteve mbikëqyrëse të ngarkuara me azilin;
- Të mbaj programeve të trajnimit lidhur me kundër korrupsionin dhe të vendos një kod të etikës për zyrtarët e përfshirë në politikën e azilit;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për azilin te autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian dhe EULEX-it;
- Të shqyrtojë modalitetet e bashkëpunimit me EASO.

BLLOKU 3: Siguria dhe rendi publik Parandalimi dhe luftimi i krimit të organizuar, korrupsionit dhe terrorizmit

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin për parandalimin, hetimin, ndjekjen dhe gjykimin e krimit të organizuar dhe korrupsionin, duke përfshirë shpëlarjen e parave, dhe krimit financiar, konfiskimin dhe kthimin e asetëve, si dhe financimin e terrorizmit, në pajtim me *acquis* të BE-së, duke siguruar se ndryshimet në këtë legjislacion po ashtu janë reflektuar në kodin penal;
- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin për parandalimin, hetimin dhe ndjekjen e trafikimit të qenieve njerëzore, duke përfshirë shfrytëzimin seksual të fëmijëve, në pajtim me *acquis* të BE-së; të sigurojë hetimin dhe ndjekjen proaktive e trafikimit me qenie njerëzore, duke përfshirë dënimet bindëse për individët që janë shpallur fajtorë në këtë krim serioz; të shtojë efikasitetin e identifikimit të viktimave;
- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin për parandalimin, hetimin dhe ndjekjen e trafikimit më narkotikë dhe prekursorë, në pajtueshmëri me *acquis* të BE-së; të sigurojë hetimin dhe ndjekjen proaktive të këtyre krimeve;
- Të zbatojë strategjitë dhe planet e veprimit për luftimin e krimit të organizuar, korrupsionit, trafikimit me qenie njerëzore, trafikimit me droga dhe prekursorë, kundër terrorizmit, parandalimit të krimit dhe trafikimit me armë; të rishikojë këto dokumente, nëse është e nevojshme të përcaktojë veprime efektive; dhe të vendos tregues të qartë për matjen e performancës në këto fusha;
- Të realizojë hetime proaktive të pasurisë së pazakonshme/të dyshimtë; të vendos një sistem të mirë kundër shpëlarjes së parave; dhe të zhvillojë dhe zbatojë një sistem solid për konfiskimin dhe menaxhimin e asetëve;
- Të fuqizojë kapacitetet e policisë dhe njësisë përgjegjëse për inteligjencë financiare për të kryer në mënyrë efektive dhe të pavarur hetime komplekse të krimit të organizuar dhe korrupsionit, duke përfshirë shpëlarjen e parave dhe krimeve ekonomike dhe financiare;
- Të fuqizojë kapacitetet e policisë për zbulim dhe hetim, prokurorëve për ndjekje dhe gjyqtarëve për gjykim, në mënyrë të pavarur, të rasteve komplekse të krimit të organizuar, korrupsionit, krimit ekonomik dhe financiar dhe terrorizmit; të zhvillojë historik/regjistër të hetimeve dhe aktgjykimeve finale të gjykatave lidhur me krimin e organizuar dhe korrupsionin, duke përfshirë trafikimin me narkotikë, trafikimin me qenie njerëzore dhe shpëlarje të parave;
- Të përmirësojë koordinimin, bashkëpunimin dhe shkëmbimin e informatave dhe inteligjencës kriminale ndërmjet autoriteteve për zbatim të ligjit dhe atyre gjyqësore, posaçërisht policisë dhe prokurorisë, për të përmirësuar arritjet e Kosovës në hetimin dhe ndjekjen e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit, krimeve ekonomike dhe financiare, dhe terrorizmit;
- Të zbatojë legjislacionin ekzistues për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe të fuqizojë kapacitetet policisë për krijimin dhe funksionalizimin e programit për mbrojtje të dëshmitarëve;
- Të zhvillojë një bazë të qëndrueshme të të dhënave për regjistrin e veprave penale, përfshirë në baza të asistencës reciproke ligjore për çështje penale;
- Të garantojë zbatim efektiv dhe efikas të vendimeve të gjykatave;
- Të vendos mekanizma efektivë për parandalimin e korrupsionit dhe për identifikimin dhe përcjelljen e rrezikut për korrupsion, duke përfshirë vlerësimet e rreziqeve në sektor më të ndjeshëm; të garantohet transparenca, integriteti dhe llogaridhënia e zyrtarëve të administratës publike dhe zyrtarëve të zgjedhur, zbulimin dhe heqjen e konflikteve të interesit, verifikimin e pasurisë së zyrtarëve publik dhe transparencën e financimit të partive politike;
- Të shtojë efikasitetin e Agjencisë Kundër Korrupsionit;
- Të mbaj programe trajnuese për kundër korrupsionin dhe krimin e organizuar dhe të vendoset një kod i etikës për zyrtarët publik të përfshirë në hetimin, ndjekjen dhe gjykimin e rasteve të krimit të organizuar dhe korrupsionit;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për hetimin, ndjekjen dhe gjykimin e rasteve të krimit të organizuar, korrupsionit dhe terrorizmit te autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian, dhe EULEX-it

Bashkëpunimi në zbatimin e ligjit

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të zbatojë marrëveshjet ekzistuese për bashkëpunim në fushën e zbatimit të ligjit, dhe ku është e mundur të nënshkruaj marrëveshje të reja;
- Aty ku është e mundur, të vendos zyrtarë ndërlidhës për zbatim të ligjit në shtetet anëtare dhe vende të treta;
- Të rris nivelin e parandalimit, zbulimit dhe hetimit të krimeve të rënda ndërkufitare, me theks të veçantë të trafikimit me qenie njerëzore, lehtësimin të migracionit të parregullt, trafikimit me narkotikë dhe prekursorë, trafikimin me armë dhe krime të kryera nga grupe endacake kriminale, nëpërmes shkëmbimit me autoritetet kompetente të sundimit të ligjit të shteteve anëtare dhe vendeve të treta, në pajtueshmëri me rregullat vendore të mbrojtjes së të dhënave dhe nëpërmes kanaleve përkatëse, informatave të nevojshme strategjike dhe operative, dhe inteligjencës kriminale;
- Të vendos një aranzhim me EULEX-in për shkëmbim të sigurt, të qëndrueshëm dhe efikas të informatave strategjike dhe operative dhe inteligjencë kriminale të nevojshme për parandalimin, zbulimin dhe hetimin e krimeve të rënda; të zbatojë marrëveshjet ekzistuese me EULEX-in lidhur me shkëmbimin e të dhënave për çështje tatimore dhe doganore;
- Të garantojë se shkëmbimi i informatave për zbatim të ligjit, i kryer nëpërmes kanaleve përkatëse, funksionon në lidhje me të gjitha shtetet anëtare;
- Të shtojë bashkëpunimi operacional me autoritetet e sundimit të ligjit të shteteve anëtare dhe vendeve të treta, me theks të veçantë me anë të realizimit të hetimeve dhe operacioneve të përbashkëta;
- Të përmirësojë kapacitetet hetuese të udhëhequra nga inteligjenca, të autoriteteve për sundim të ligjit për hetimin e krimeve të rënda ndërkufitare/kufirit administrativ;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme lidhur me shkëmbimin e informatave në fushën e zbatimit të ligjit, hetimeve dhe operacioneve të përbashkëta të autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian, dhe EULEX-it;
- Të shqyrtojë mundësitë për bashkëpunim me EUROPOL
- Të shqyrtojë mënyrat e bashkëpunimit me EMCDDA;
- Të shqyrtojë mundësitë e bashkëpunimit me iniciativat rajonale për bashkëpunim në fushën e zbatimit të ligjit.

Bashkëpunimi gjyqësor për çështje penale

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të zbatojë legjislacionin ekzistues për bashkëpunim juridik ndërkombëtar në çështje penale;
- Të zbatojë marrëveshjet ekzistuese për bashkëpunim në çështje penale dhe ku është e mundur të nënshkruaj marrëveshje të reja;
- Të miratojë dhe zbatojë masa që kanë për qëllim përmirësimin e efikasitetit, efektivitetit dhe pavarësisë së bashkëpunimit gjyqësor në çështje penale me shtetet anëtare dhe vendet e treta;
- Të zbatojë marrëveshjen teknike me EULEX-in për ndihmë juridike reciproke;
- Të sigurojë se bashkëpunimi gjyqësor për çështje penale, i realizuar nëpërmes kanaleve përkatëse, funksionon në lidhje me të gjitha shtetet anëtare;
- Të hartojë dhe komunikojë me kohë statistika të hollësishme për rastet e bashkëpunimit juridik në çështje penale të autoritetet kompetente të shteteve anëtare, Komisionit Evropian, dhe EULEX-it;
- Të shqyrtojë mundësitë e bashkëpunimit me EUROJUST.

Mbrojtja e të dhënave

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të harmonizojë me *acquis* të BE-së19 dhe të zbatojë legjislacionin për mbrojtjen e të dhënave personale;
- Të garantojë pavarësinë dhe të fuqizojë kapacitetet e autoritetit për mbrojtjen e të dhënave;
- Të mbaj programe trajnuese lidhur me kundër korrupsionin dhe të vendos një kod të etikës për zyrtarët e autoritetit për mbrojtjen e të dhënave personale.

BLLOKU 4: Të drejtat themelore lidhur me lirinë e lëvizjes

Liria e lëvizjes

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të sigurojë që liria e lëvizjes e qytetarëve të Kosovës nuk i nënshtrohet kufizimeve të paarsyeshme, duke përfshirë edhe masat e natyrës diskriminuese, të bazuar në çfarëdo baze si gjinia, raca, ngjyra, etnia ose origjina sociale, tipare gjenetike, gjuha, besimi ose religjioni, mendimi politik ose ndonjë mendim tjetër, përkatësia e një grupi minoritar, lindja, aftësitë e kufizuara, moshja ose orientimi seksual.

Kushtet dhe procedurat për lëshimin e dokumenteve identifikuese

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të sigurojë se të gjithë qytetarët e Kosovës, përfshirë femrat, fëmijët, personat me aftësi të kufizuara, personat që i përkasin një minoriteti dhe individëve të cenueshëm kanë qasje të plotë dhe efektive në dokumentet personale të udhëtimit dhe identifikuese, përfshirë regjistrimin civil.
- Të sigurojë qasje të plotë dhe efektive në dokumente personale të udhëtimit dhe dokumente identifikuese për personat e zhvendosur, refugjatët dhe të kthyerit.

Të drejtat e njeriut dhe respekti dhe mbrojtja e minoriteteve

Kosova duhet t'i përmbush këto kushte:

- Të sigurojë se të gjitha dispozitat vendore për të drejtat e njeriut dhe mbrojtjen e minoriteteve respektohen plotësisht;
- Të miratojë dhe zbatojë legjislacionin që përcakton mbrojtje efektive kundër diskriminimit;
- Të sigurojë se legjislacioni relevant për përcaktimin e kushteve dhe rrethanave të marrjes së shtetësisë së Kosovës zbatohet në mënyrë të kënaqshme;
- Të sigurojë që incidentet e motivuara etnikisht të kryera në fushën e lëvizjes së lirë, duke përfshirë ato incidente që kanë për qëllim persona me përkatësi nga minoritetet, do të hetohen plotësisht;
- Të miratojë dhe zbatojë masat drejt shtimit të integritetit efektiv të personave që i takojnë minoritetit serb, rom, ashkali, egjiptas, boshnjak, turk, dhe goran të Kosovës.